

גליון 29

חשירי תשע"ז

הוקם לע"נ הגה"צ
רבי משה בן רבי יוסף זצ"ל
אב"ד טורדא

ארגון להחזרת לימוד
"ספרי חסידות" בקרב
אברכים ובחורים מבקשי השם

אשפה חסידות

אור שבעת הימים

ארחות חיים מבאר קדשו של מרנא הבעש"ט הק' ובני היכלא דיליה

הרב יחיאל יהושע שיינפלד

שלושה ספרים נפתחים (ב)

"אין דע יורד מלמעלה". הבורא שולח שפע שכולו טוב ממרומים, אך האדם בוחר לסתום את צינור השפע על ידי מחשבות כמו: "לא מגיע לי טוב בחיים", "אי אפשר שהכל ילך טוב". האדם חורץ בעצמו את דינו ע"י מחשבותיו, ועל כן 'מצווה לחשוב על עצמו ועל כל ישראל רק מחשבות טובות' | וחותם יד כל אדם בו

החקיקה בר"ה - כפי מחשבתו

כאשר מתקרב ובא יום הדין, מתעוררת בכל אחד חרדה מסוימת לקראת השנה החדשה. הרי כל אחד מכיר את מצבו, ומי יצדק לפניו בדין, ואפרי הדל עיניו? אלמלא בא הקב"ה עם אברהם יצחק ויעקב בדין אין יכולין לעמוד מפני תוכחה.

חרדות אלו - לפי הבעש"ט הק' - מסוגלות להילחל להביא על האדם את אשר יגור ממנו, על כן בראש השנה יש להתעסק רק עם מחשבות טובות על עצמו ועל אחרים.

וכה מובא בשם הבעש"ט (כתבי קודש כג) 'אמר כל מה שיפול לאדם מחשבות בראש השנה הם הכתיבה, הן לטוב הן לפל חס ושלום, והמחשבות רעות צריך להמתיקם ולעשות מלחמה עם היצר הרע שהוא מפיל במכוון המחשבות האלו'.

והדברים מבהילים כיצד עיקר הדין בר"ה נמשך על האדם כפי מחשבתו, ואם חושב שהולך להכתב בספר החיים - גורם בכך להכתב שם, וחלילה להיפך. וראה עבודת ישראל (פר נצבים) ידועים דברי אדונינו מו"ר הגאון מהר"ב זצ"ל, כי הכתיבה לחיים בספר, פירושו החקיקה במחשבתו של אדם, כי הרשע בזוכרו את עונותיו, ונפחד ונרעד, ואין לבו ברישון לשווא אל ה', הרי זה נכתב לאלתר למיתה. סימן לדבר, המחשבות המבלבלות אותו, ומפגיגות את לבו באימת מות, משא"כ הצדיקים, הגם שהם זוחלים ורועדים מאימת הש"ה, הם בוטחים בישועתו וחסדו, ומתחזקים במחשבתם הכתיבה לטובה, והגם שבאים לו איזה הרעורים ומזכירים לו עונותיו, אשר הם רומזים על הקטרוג למעלה, מ"מ הם מסיחים דעתם אל גודל התשובה ועזיבת החטא מהיום והלאה, ובקבלת עול מלכות שמים, ולבטוח בחסדו הגדול וכו', עכ"ל.

ובעני זה מובא בדברי צדק (ר"ה) בר"ה וי"ח הכתיבה הם המחשבות שחושב, לכן ירגיל עצמו ביימי דינא בר"ה לחשוב על עצמו ועל כל ישראל רק מחשבות טובות לחיים ולשלום ולא ישיגה על כל סימנים רעים ח"ו, כי היצר במתכוון זורק במחשבתו מחשבות לרע, כגון מחשבות מיתה, לכן ירחם ע"ז וידחה אותן המחשבות, ע"י שיחשוב בעצמו שהוא רוצה למסור נפשו ביד גוים להיות נהרג על קדושת השם לקיים מצו' ונקדשתיו וכו', ע"כ.

אך כאן נשאלת השאלה, כיצד ניתן להתעלם מיום הדין המתקיים ביום זה? הרי ספרי חיים וספרי מתיים פתוחים לפנינו, וכיצד אפשר להתהלך בהשקט ובבטחה, בעיד גורלו נחרץ עליו בשעות אלו, לכאן או לכאן?

דבר המערכת

בפרוס עלינו השנה החדשה, שנת תשע"ז, את כנפיה הראשונות, עם נטות צללי ערב ראש השנה, אנו מתכבדים להגיש בפני אלפי ישראל הנמנים על קוראי ולומדי הגליון החדשי "אשפה חסידות", את הגליון הכ"ט המופיע לרגל ראש השנה, ואילו מצורפות ברכותינו הנעלות, ברכת שנה טובה ומבורכת, "א לעכטיגע חסידישע יאר", ושינקבלו תפילותיכם לרחמים ולרצון לפני אדון כל.

זכה גליוננו להיות במה מכובדת לחזרת החסידות, בה מוגש מדי חודש בחדשו מיטב המאמרים השופכים אור על סוגיות עבודת ה', לרומם הנפשות ולהלהיב הלכבות, וזכינו שנתקבלו הדברים בחיבה יתירה על שולחן מלכים - מאן מלכי רבנו, ולהעצרה גדולה בקרב כל חצרות החסידות בדורנו, ללא יוצא מן הכלל, ובראשם כ"ק מרן צדיקי הדור שליט"א. היות והזמן קצר, לא התאפשר בידינו להעלות בגליון זה את כל המדורים הקבועים המפארים את גליוננו מדי חודש, אי לכך נתקצרה היריעה וברצות ה' בגליון הבא יופיעו המדורים על מתכונתם, ונפרוש כפינו אל אבינו שבשמים שיהא בעזרינו להמשיך בהפצת מעיינות הבעש"ט הק' ותלמידיו הק' ולהנחיל את מורשתו הטוהרה בקרב כל בית ישראל.

כתיבה והחתימה טובה

תכלית הבריאה - להטיב לברואיו

וכדי לעמוד על סוד הדברים יש לידע תחילה כי הבורא ב"ה ברא את עולמו לתכלית אחת - "להטיב לבריותיו", אך כדי שלא יהא העולם הפקר לעשות איש כל הישר בעיניו, וכדי שלא תהא ההטבה בגדר 'נהמא דכיסופא', עשה המאציל מערכת של חוקים ומשפטים, לפי זה יקבע איזה שפע ירד לעולם.

קיימים שני סוגים של מלכים, יש מלך שהקים ממלכה אדירה, וברצותו להיות מלך של חסד, החליט להתנהג עם בני מלכותו בחסד ולא בדין, אך אם בני מלכותו ממרים את פיו, מיד עושה בהם שפטים שהרי כוונתו העיקרית היא המלכות ואילו ההטבה איננה אלא נספח בלבד. אך יש מלך שכל כוונתו להקים המלוכה היא אך ורק כדי להטיב אל בני מלכותו, ולצורך כך מקים ממלכה ששם יוכל להטיב.

והבדל גדול יש בין זה לזה, וכגון, באם המלך מתחיל להטיב עם בני מלכותו, בהטבות גדולות מאוד, שלא לפי ערך מעשיהם כלל. הנה אצל המלך הראשון, יתמנה כולם על מעשיו, ויחשבו לעצמם כי בודאי עוד מעט יתבע מאיתם תשלום גמול על כך, להוסיף לעבדו יותר או כיוצא, אך אצל המלך השני יקבלו את ההטבה כדבר טבעי ביותר, הרי זאת היא כל כוונתו - להטיב לעמי.

נתאר לעצמינו אם חברה סולוארית מודיעה לקוחותיה כי למשך 3 חודשים השיחות חינם, אין ספק, כולם מחפשים את העוקץ, הם יודעים שהמבצע הזה הולך לעלות להם ביוקר, אם לא היום אז מחר, כי אף אחד אינו מחלק הנחות.

וכך יש אנשים שהקשר שלהם עם הבורא ית' הוא כמו אל מלך שהקים את ממלכתו רק כדי שיעבדו אותו ולשם כך הוא משלם להם שכר על פי פעלם, הוא צופה ומביט, בוחן כליות ולב, ולפי זה משלם את המשכורת כשארם כזה וזכר בבוראו, מתעורר בו אי נעימות, כחזור שנתפס בקלקלתו על ידי המשגיח, שהרי כמה שנעבד לפניו ית' עדיין ניתן תמיד לעלות עוד ועוד.

ולכו כאשר הבורא משפיע עליו שפע וכל טוב, לבו נוקפם על כך, ויש לו שתי אפשרויות מה לחשוב

על כך, או שזה על חשבון העולם הבא, הקב"ה פורע לו שכרו כאן בעוה"ז כדרך הרשעים, או שזה הקדמה לפני צער שהוא עתיד לעבור, משהו בסגנון של לפני שבר גאון...

נמצא א"כ כי האדם ע"י מחשבותיו, חוסם את השפע הטוב שנשפע עליו מלמעלה. הקב"ה אומר לו: בני יקירי, קח שפע, הב לך טוב מלעילא, והאדם משיב, לא ולא,

המשך בעמוד הבא

- המשך מעמוד ראשון -

אנו ממליכים עלינו, מלך עם פנים של זעם, או מלך שכל רצונו להטיב, וההשפעה מלמעלה - תלויה לפי בחינתונו יסוד הדברים **נזכר בזה"ק** (תשובה קפד) לענין ראש השנה, שאם התחזקונו עומדים בהארת פנים מלמטה, מאירים להם גם כן רחמים מלמעלה, ואם עומדים בעצבות, נותנים להם דין כגדול.

וכתב בספרה"ק **תולדות יעקב יוסף** (פר ויקרא) בזה"ל: וביה יובן דע מה למעלה ממך, אי אכזריות או רחמים זה נמשך ממך, אי קיימא בנהירו דאנפין גורם כך למעלה, והיא הדין בעצבות או אכזריות או רחמים גורם כך למעלה. עכ"ל.

ונדגיש בזה, כי אי אפשר לעקוף את הנהגת השי"ת בעולם ע"י כח המחשבה, אבל לקלקל, לעצור או לצמצם את השפע, אפשר בהחלט ע"י המחשבה (מחילת הדעות) אגדת ח"ג - ב"מ, וכמו כן ע"י שחושב שהשי"ת הולך להשפיע עליו טוב וחסד מצד עצם מהותו להטיב, יכול לעצור בזה את מידת ההשפעה של הבורא ית"ש, היא מידת החסד, ולהמשיך עליו תוספת שפע.

בר"ה יש לעצור את הרצון להטיב

נמצא שיש כאן שתי מערכות, המערכה העליונה היא מצד הבורא ב"ה, אשר כל רצונו להטיב ללא תנאי וללא גבול, והמערכה התחתונה היא מצד האדם, אשר אינו יכול לקבל את ההטבה רק אם זכאי וראוי לכך.

ולכן כל עוד האדם מתעסק בעצמו, מפשפש בחטאיו ובדק את עצמו האם ראוי לצאת זכאי בדין, הסיכויים קלושים מאוד.

ולצורך כך צריך להתנתק בראש השנה מעצמו, להתבטל, לחשוב רק על הכוונה העליונה - להקים ממלכה כדי שיוכל להטיב שם לבריותיו.

וזה סוד השופר, שהאדם מבטל עצמו כשופר זה שאינו יכול להוציא קול אלא מה שהתוקע משמיע בו, ובתקיעה זו מבטא האדם את עצמו לאמר: אבינו מלכינו, בטל אנכי ומבטל לגמרי, דה"ל בידך כחומר ביד הדין, ובאותה שעה אין דין כלל, כי כאשר האדם מתבטל, מתבטלת המערכה התחתונה מצד האדם, ומתעוררת המערכה העליונה מצד הבורא ית"ש, להטיב לבריותיו ללא תנאי וללא גבול, וללא קשר למעשי האדם, ואז מתעורר הרצון הקדום כמו שהיה קודם בריאת העולם להטיב לבריותיו אף שלא היה באותה שעה נבראים שקיימו מצוות ולא היה בהם שום זכות או חסד פרשת האזינו בשם המגיד ממעודתם.

ואיתא בספרה"ק **יטב לב** (פר עקב וד"ק: אנו אומרים בימים הבאים לקראתנו לשלום זכרנו לחיים יצ"ל לא למענו, כי אם למען אלקים חיים, ועל דרך זה אני מבקשים פרנסה וכלכלה, למלא רצונו להשפיע טוב ובהיות כן מחשבותינו אין אנו צווחין ככלכלא רב י"ב מ"ז, עיין תקנון זוהר (תקנון נ"ב), כי לא לז' כי אם למענו יתברך, ובהיות כן, עיקר המשפט בענין פרנסה וכלכלה נוגע אליו יתברך, כי מקור הטוב רוצה להטיב וזהו שנאמר ויחליט פא"ה יתבעו בחדש שופר וגו' כי חק [לישנא דמזונא ופרנסה (בבא ט"ז)] לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, אם לחשלים רצונו יתברך, עכ"ל.

וזה ענין הסיגנונים שאוכלים בזה"ל, כמו שתניקנו חכמינו ז"ל (הוריות י"ב כ"ח) משום יסימנא מילתא היא, להראות שאנו בטוחים שהשי"ת הולך להטיב עמנו, וכמו שכתב בהגהות חכמת שלמה להג"ש קלוגר ז"ל (אורח סי' תקפ"ג סי' א'): הנה הטעם מה שאיתא בשי"ס ובשו"ע לאכול דברים טובים ומתוקים אין הכוונה דרך תפילה, דאין מקום לתפילה בשעת אכילה, רק זה הוי לבטחון ואמונה, כי מראה שהוא מאמין ובוטח שכן יהיה, ובפרט לפמשי"כ בדושים דבר"ה יהיה אדם משמח ואומר כל מה שעשה הוא יתברך לטובה, ובהו יהיה נהפך באמת לטובה, ולכן מה"ט תקנו לאכול מאכלים טובים ומתוקים ולומר עליהם כן כדי שאם ח"ו נגזר להיפך יהיה נהפך ע"י אמירה זו לטובה וכו', עכ"ל.

יוכן תנא משמיה דרבי עקיבא: לעולם יהא אדם רגיל לומר כל דעבדי רחמנא לטב עבדי' (ברכות ס"ז), ונקט בפשיטות שהשי"ת רוצה להטיב אף ביעודים הגשמיים.

וידוע מאמר הרה"ק **מאמטא** ז"ל"ע (פר חיי שרה): **תכלית הברירה - שיהיה יהיה שמה ומרצה בהנהגת הבורא אתו**, וביאור דבריו הקדושים, כי מאחר שהתכלית רצונו ית"ש בבריאת העולם היה כדי להטיב לברואיו, אם כן ודאי זהו רצונו שיהיה ירגיש את הטוב הזה שהקב"ה מקור הטוב מתנהג עמו. נמצא א"כ, כי יהיה השמח בהנהגת הבורא, ממלא את רצון העליון בבריאת העולם, ולכן חבל להתעסק עם אמונות של אי אפשר שהכל יהיה מושלם, לחשוש שמא יאירע תקלה, שהרי השי"ת כבר החליט עבורנו מה הכי טוב בפשיטתו ומה לא, הכל יהיה מושלם גם אם לא נצליח להבין בדיוק למה, מה שהאדם יכול להשיג - זה רק לקלקל ח"ו ע"י מחשבות שליליות, בחששות של דאגה ופחד.

בא וראה את לשון הכספה"ק **ערבי נחל** (פר ויקרא) ז"ל: מדת היראה היא כאבן שואבת שיש לה סגולת ההמשכה להמשיך אליה כל מיני מתכות וכדומה, כך מידת היראה סגולתה להמשיך הדבר היראי הוא הן ביראה הטובה ויראת ה', הן ביראה אחרת אשר את זה לעומת זה כו', וכמאמר אנוב (ג' כ"ו) פחד פחדתי ויאתני ואשר יגורתי יבוא לי, **כי ברית כרותה ליראה ששואבת וממשיכה הדבר הוא אליו, כי אכן שואבת היא**, ע"כ.

מה שנכון לעשות - זה לתת לבורא להנהיג את עולמו, להסיר דעתו מכל חשש, ויתכן שיצליח להמשיך בכך שפע יותר טוב ממה שהוכן עבורו.

כלל זה מושתת על פתגמו הידוע של הרה"ק הצמח צדק מליובאוויטש ז"ל: **"תחשוב טוב - יהיה טוב"**!

מחשבת האדם נעשה כלי אל השפע

מחשבתו של האדם יכולה להשפיע רבות על דרכי הנהגה של הבורא ית"ש עמו, כי כאשר אדם מצפה לטוב שיהיה עליו רוב טובה וצרכה בהרחבה ובשפע רב, אך מי שדבוק בחזקה בקו הדין וחושב שמגיע לו דע, מפאת עוונותיו או משום סיבה אחרת, יכול לגרום שההשפעה תרד אליו חלילה באופן של דין וצמצום.

למד הדבר דומה למים שאין להם שום גוון וצבע, ובא אצל ושובר את המים הללו לתוך שני כלים, האחד זך וציל, והשני שחור ומעובה, המים שנכנסו לתוך הכלי הזך והצלול נראים מבחוץ כשהמים נקיים, ואילו המים שנכנסו לתוך הכלי השני השחור והמעובה, נראים מטונפים ומזוהמים.

כך גם לאחר שנגזר על האדם שפע מסוים מלמעלה, מתחיל השפע לפי הכלי שהוא נכנס לתוכו, השפע הריד מלמעלה - נקרא טוב (זה"ק ויקרא יג), ואם האדם מכין כלים טובים - על ידי שחושב שהולך לרדת אליו שפע של טוב וחסד - הוא מקבל שפע של טוב וחסד, ואם מכין כלי שחורים - על ידי שחושב שהולך לרדת אליו רע וצער - גם השפע נהפך לחילה רע [ראה אכן עזרא (קבלה א. א.), אהב ישראל ופר ויקרא].

כאשר האדם מתאר לעצמו את השנה החדשה, או מדמה במחשבתו בפרטי פרטים את חיי העתידים, מתוך רוב שפע בריאות ונחת, הרי זה פותח לפניו שערי השפע, כי יש סגולות בבני אדם לפעול ע"י מחשבתם מה שהם חושבים, וזהו שלמות הבטחון, וכן כשנותן דעתו לענין אחד בחוק, ימשיך את הדבר ההוא, ודרכו יצליח (ראה מהר"ל בחדושי אגדות ח"ד מסכת מכות).

את הדברים הללו כותב הרה"ק **רמ"מ מייטספסק** ז"ל"ע במכתבו הנודע לפי הארץ מכתב כ"ב, וז"ל: הנה ידוע שעיקר האדם היא המחשבה, ואל מקום אשר תמול המחשבה שם הוא האדם, אם בטומאה טמא ואם בטהרה טהור, וכן **בדיני וברחמי, והכל הולך אחר החושב**, במקום שהוא - זהו היותו, ומשם השפעה לפרנסתו, ע"כ.

בראש השנה אנו ממליכים עלינו את המלך ומחדשים את מלכותו, אך יש בידינו לבחור איזה מלך

אני חושש מה מחכה לי אחר מנה גדושה כזאת של שפע והטבה, הוא לוקח את צינורות השפע וחונק אותם, משאיר פתח צר בלבד, וממנו יונק כדי חיותו [ראה פלא יועץ (ערך שמיה) וז"ל: בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו להמוצאי, וז"ל: בדרך השמים נותנין לו כדי שיוציא והמקמץ ומצטמק ומסתפק במוטע, נותנין לו מעט, ע"כ].

וזה לא הלצה בלבד, המונים המונים חיים עם המהלך הזה, מילדותם העניקו להם את המבט על בורא עם פנים של זעם שמעניש ורואה את כל המעשים הלא טובים ולפעמים מתעורר בו חרון אף וזעם, אנשים כאלו כשהולך להם טוב, מצפונם נוקפם, כי בתוך תוכם הם משוכנעים שהבורא אוהב אנשים מצומקים, כחוששים ומיושבים, הוא ברא אותנו לעבוד כאן, ואם אנחנו נהנים על חשבוננו הרי זה מעילה בהקדש, כלל שהם מרסקים יותר את הגוף ומתייסרים בעולם הם מרגישים שמרצים יותר את בוראם, ברם, אור החסידות גורמת לנו להכיר את הבורא האמיתי, הטוב והמטיב, שכל רצונו להטיב לבריותיו, וכאשר מרחם על האדם ושולח לו יסורים לכפר עוונותיו, אין כאן עונש, אין כאן נקמה, יש כאן רחמים עצומים, כאם המקנחת את בנה מטינופת שדבקה בו, ולפעמים צריכים שפשוף כזאב קצת כדי שיצא נקי וצח.

העולם אכן אינו מקום שמטרתו להתפנק שם ולהיות שקוע בגשמיות, אך יש להתבטל על הברירה במבט טהור, לגלות את כוונת הבורא בברירתו, שיהיה לנו טוב מצד היותו עצם הטוב, ולא כמו רבים שמבקשים על העולם כאילו הוא מקום של סבל, שאנשים סובלים ומתייסרים בו, וכשמגיע למאן-דבר שפע של טובה, יתמחו כיצד קורה דבר כזה! ודאי ממתין לו משהו בסוף, הם כבר עומדים עם יד על הדופק, מוכנים לכל הרעיש.

רבים אכן מאמינים כי אי אפשר שיהיה רק טוב בעולם, אלא תמיד, בכל אירוע, בכל זמן ומצב, ימיתנו לתקלה, לחסרון או לכשלון, ורק אז נישמו לרווחה. אחרים גם יפסידו ב"ה, יאנו בוזל.

הרמב"ם מעיד כי טעות זו נפוצה בקרב הטפשים והחכמים כאחד, וז"ל (מורה נבוכים ד"ג פ"ב): **הרבה פעמים יעלה בלב ההמוני שהרעות בעולם יהי יותר מן הטובות**, עד שבהרבה מחזיקים רוב האמונות ובשירותים יכללו זה הענין, ויאמרו כי מן הכלל שיימצא בזמן [מסויים] דבר טוב, אמנם רעותיו רבות ומתמידות, ואין זה הטעות אצל ההמוני לבד, רק [גם] עם מי שיחשוב שהוא חכם גם כן.

בדברי חכמינו ז"ל אנו מוצאים כי גישה זו אינה תואמת את דעת תורתנו הקדושה, אדרבה, יש בה משום חסרון אמונה, ולא זו בלבד - ע"י מחשבות כאלו - אכן 'מצליחים' להביא חלילה את התקלה המיוחלת.

לעומת אמונת אמונת העולם - הסוכרים שאי אפשר שיהיה תכלית הטוב בעולם, שונה היא האמונה האמיתית והטהורה של ישראל, שהרי, לא ברא הקב"ה את עולמו אלא כדי להטיב לברואיו (נפ"חיים, שער הכללים ריש פ"א), ועיקר בריאת העולם בגין דיתקרי רחום (זהו מוסר רז"א), ואם יש לאדם מבט כזה - שהעולם הוא מקום של סבל, שאנשים סובלים ומתייסרים בו, ואף אם כבר הולך לו טוב, מי ידע מה ממתין לו - הרי הוא מכחיש את תכלית כוונת הבורא ית"ש אשר לא ברא את עולמו אלא כדי שיהיה לו מקום שיוכל להטיב שם עם בריותיו.

להטיב עם בריותיו - אינו רק במובן הרחוק, להפגוע על ידי השלילה, אלא כפשוטו ממש, שהאדם יוכל לעבוד את בוראו מתוך תענוג, כשמחה ובטוב לבב מרוב כל, לא שום דאגה ומחסור, אך טוב וחסד, בריאות נחת ופרנסה, וכל טוב שבעולם [כפי הנצרך לו לעבודת הבורא].

וכתב המלבי"ם (שמות ט"ז, ז) וז"ל: שזה מכבוד ה' שיזמין טרף לכל בריותיו, כמו שאמרנו (תענית ה') מאן דיהיב חיי יתיב מזונן, רצונו לומר, שמצד שנתן חיים מוטל עליו החיוב לתת מזונם, שאל"כ נתן את החיים לרעה ואין זה מכבודו, ע"כ.